

ONDERZOEK NAAR GEWELD IN DE PSYCHIATRIE

FACTSHEET 3: STRAFRECHTELIJKE REACTIE

De Vrije Universiteit Amsterdam doet onderzoek naar geweld in de psychiatrie. Hulpverleners werkzaam in de psychiatrie worden regelmatig het slachtoffer van geweldsincidenten veroorzaakt door patiënten. Hoe reageren politie en justitie op een eventuele aangifte van dit geweld? Het antwoord op deze vraag is hier te vinden. In dit onderzoeksproject is ook gekeken naar de aard, omvang en gevolgen van geweld in de psychiatrie en naar de redenen om wel of geen aangifte te doen; deze resultaten zijn terug te vinden in Factsheets 1 en 2 (zie www.geweldindepsychiatrie.nl).

METHODE

Hulpverleners, werkzaam in de intramurale psychiatrie, werden in de maanden juni, juli en augustus 2011 verzocht een online vragenlijst in te vullen. Hierin werd gevraagd naar hun ervaringen met geweldsincidenten in de afgelopen 5 jaar. Aan slachtoffers die aangifte hebben gedaan of een melding hebben gemaakt van dergelijk geweld is gevraagd wat de eventuele reactie van politie en justitie was. De onderstaande gegevens zijn gebaseerd op de kennis en ervaring van de respondenten zelf.

INCIDENT GERAPPORTEERD AAN DE POLITIE

1534 hulpverleners waren de afgelopen 5 jaar het slachtoffer van in totaal 2648 incidenten. Ruim een kwart van de incidenten (n=704) werd gerapporteerd aan de politie. In de helft van de gevallen werd er een proces-verbaal opgemaakt (aangifte), in één op de vijf gevallen werd het incident door de politie als melding verwerkt.

TABEL 1: WAT GEBEURDE ER MET DE 704 GERAPPORTEERDE INCIDENTEN BIJ DE POLITIE?	AANTAL	%
Aangifte opgenomen door de politie (proces-verbaal opgemaakt)	349	49,6
Slachtoffer weet niet of de politie het incident heeft geregistreerd als een aangifte of melding	167	23,7
Politie maakte er een melding van	137	19,5
Aangifte niet in behandeling genomen	37	5,3
Overig	14	2,0

VERVOLG AANGIFTE OF MELDING

Van de helft van de aangiftes en meldingen is niet bekend wat het vervolg was. De slachtoffers werden hier niet over geïnformeerd. In 85 gevallen heeft het slachtoffer vernomen dat de zaak is geseponneerd. Indien er, voor zover bekend bij het slachtoffer, nader onderzoek heeft plaatsgevonden, betreft het meestal het verhoor van de verdachte. In een beperkt aantal zaken werd de verdachte psychiatrisch onderzocht.

TABEL 2: NADER STRAFRECHTELIJK ONDERZOEK* (n=685)	AANTAL	%
De verdachte is gehoord	119	17,4
Politie is langsgekomen bij de instelling	108	15,8
De verdachte is in verzekering gesteld	82	12,0
Er zijn getuigen gehoord	76	11,1
De verdachte is psychiatrisch onderzocht	34	5,0
De officier van justitie heeft met de verdachte gesproken	10	1,5
De officier van justitie heeft met het slachtoffer gesproken	5	0,7

*Respondenten konden meerdere antwoorden geven

UITSPRAAK

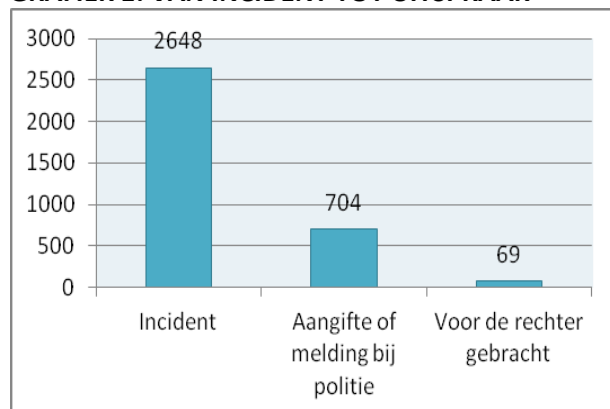
In totaal werden 69 zaken voor de rechter gebracht. Van 45 zaken is de uitspraak bekend bij het slachtoffer. De rechter legde zowel straffen (zoals een gevangenisstraf of een taakstraf) als strafrechtelijke behandelmaatregelen (zoals TBS of art. 37 Sr.*) op. Relatief vaak werd een straf opgelegd; dit impliceert dat de rechter de dader het delict (deels) toerekent.

TABEL 3: UITSPRAAK (N=45)	FREQUENTIE
Straf	16
Gevangenisstraf	5
Gevangenisstraf + schadevergoeding	2
Voorwaardelijke gevangenisstraf	4
Taakstraf	4
Geldboete	1
Maatregel	13
TBS	7
TBS + gevangenisstraf	1
TBS + schadevergoeding	2
Artikel 37 Sr.*	2
Artikel 37 Sr. * + schadevergoeding	1
Schadevergoeding	6
Vrijspraak	2
Uitspraak gedaan, maar de respondent weet niet wat de uitspraak was.	6
Schuldig zonder strafoplegging	2

*Artikel 37 Sr. betreft de strafrechtelijke plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis voor de duur van 1 jaar.

VAN INCIDENT TOT UITSPRAAK

GRAFIEK 1: VAN INCIDENT TOT UITSPRAAK

In totaal rapporteerden 1534 respondenten slachtoffer te zijn geworden van 2648 incidenten. Van ruim een kwart van deze incidenten (704) werd aangifte gedaan of melding gemaakt bij de politie.

Voor zover de slachtoffers zijn geïnformeerd, werden er uiteindelijk 69 zaken voor de rechter gebracht. Van 45 strafzaken is de uitspraak bij het slachtoffer bekend.

CONCLUSIE

Uit het onderzoek blijkt dat hulpverleners werkzaam in de intramurale psychiatrie relatief vaak het slachtoffer worden van geweldsincidenten gepleegd door patiënten. In dit onderzoek werden 2648 incidenten gerapporteerd. Van ruim een kwart van deze incidenten is melding gemaakt of aangifte gedaan bij de politie. Een beperkt aantal zaken (69) waarvan aangifte is gedaan kwam, voor zover bekend bij het slachtoffer, uiteindelijk voor de strafrechter. Van 45 zaken is bij het slachtoffer bekend dat er een uitspraak is gedaan. De rechter oordeelde relatief vaak dat het delict de dader (deels) toegerekend kan worden (16 keer). Over het algemeen worden slachtoffers slecht geïnformeerd over hun zaak.

Voor meer informatie over dit project en publicaties zie: www.geweldinpsychiatrie.nl

Citeren als: Factsheet 3, Geweld in de Psychiatrie, Vrije Universiteit Amsterdam, 2012.